

WIADOMOŚCI MUZEALNE

Nr 2/2005 (3)

KWIECIEŃ 2005

BIULETYN INFORMACYJNY PAŃSTWOWEGO MUZEUM STUTTHOF

65. ROCZNICA EGZEKUCJI WIĘŹNIÓW KL STUTTHOF

foto: archiwum Muzeum Stutthof

W styczniu 1940r. na terenie KL Stutthof miało miejsce posiedzenie policyjnego sądu doraźnego – Standgericht, któremu przewodniczył szef Staatspolizeistelle w Gdańsku, dr Helmut Tanzmann. Jednym z członków Standgericht był Max Pauly, komendant KL Stutthof. Wyrokiem tego sądu skazano na karę śmierci kilkudziesięciu działaczy gdańskiej Polonii oraz polskich pracowników gdańskich urzędów. Pierwszej egzekucji dokonano 11 stycznia 1940r. – rozstrzelano 22 osoby. Dwa miesiące później, 22 marca w Wielki Piątek wykonano drugą egzekucję, podczas której rozstrzelano 67 osób. Wydarzenie to wspomina Tadeusz Masio, więzień Stutthofu, który brał udział w maskowaniu miejsca egzekucji: „...w marcu 1940 roku miałem największe przeżycie z całego pobytu w obozie Stutthof. W obozie była Strafkolona – karna kolona. Składała się ona z Polaków z Wolnego Miasta Gdańska... ..było ich kilkudziesięciu. Nigdy nie byli wypuszczani poza obóz. W czasie przerwy obiadowej, gdy inni odpoczywali, to oni bez przerwy byli ćwiczeni, ganieni po placu, czołgali się...Było już ciemno kiedy od strony lasu... usłyszeliśmy strzały, cała serię z broni maszynowej ...z krzykiem pognano nas w tym kierunku. Bieglismy przez las, gdy dobiegliśmy do miejsca oświetlonego reflektorami zobaczyliśmy wykopany duży rów. Szeroki na 3-4 metry, długi na 20 metrów. W rowie leżały przysypane trochę piaskiem trupy więźniów. Kazano nam ten rów

zasypać ...słysząc było jeszcze jęki, cały stos się ruszał nawet po całkowitym zasypaniu. Na miejscu rowu posadziliśmy kilka drzewek”. Egzekucją kierował SS-Obersturmfuehrer Richard Reddig, późniejszy dowódca jednej z kompani wartowniczych w KL Stutthof, który przed wojną pracował w Gdańsku jako kontroler tramwajowy.

WIZYTA NIEMIECKIEGO CHÓRU

foto: Wiesław Leszczyński

31 marca Państwowe Muzeum Stutthof odwiedził chór Towarzystwa Śpiewaczego z Oberhausen, z Niemiec. Chór przyjechał do Polski na spotkanie z Polskim Chórem Kameralnym z Gdańska, które zostało zorganizowane z okazji 60. rocznicy zakończenia II wojny światowej przez prowadzony przez Franciszkanów w Gdańsku Dom Pojednania.

Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana M. Kolbego w Gdańsku został założony w 1992 roku przez Gdańską Prowincję Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów). U podstaw jego istnienia znalazło się słowo „pojednanie”. Pierwsze spotkania i seminaria dotyczyły przełamywania barier oraz odrzucania stereotypów między narodami Polski i Niemiec. Dynamiczny rozwój oraz atmosfera Domu sprawiły, iż w jego murach gościńczę znajdowali obywatele całego świata. Obecnie każdego roku odbywa się tam ponad 60 spotkań, konferencji, seminariów oraz warsztatów, w których uczestniczą obywatele państw nie tylko europejskich. Dyrektorem Domu Pojednania jest obecnie br. Roman Ziola.

Po zwiedzeniu przez gości terenu byłego obozu, przy budynku krematorium, odbyła się wygłoszona w języku niemieckim przez br. Adama Kalinowskiego, prowincjała OO. Franciszkanów z Gdańska, liturgia słowa w intencji pamięci ofiar wojny i Stutthofu, w trakcie której chór zaprezentował pieśni religijne. Występowi chóru przysłuchiwali się zaproszeni goście.

PAMIĘCI OFIAR HOLOCAUSTU

foto: Waldemar Szymański

13 kwietnia, z okazji Dnia Pamięci o Holocauście, w Państwowym Muzeum Stutthof, odbyło się spotkanie młodzieży z Izraela i Polski. Jego organizatorami byli: Państwowe Muzeum Stutthof, Zespół Szkół im. Pamięci Ofiar Stutthofu w Sztutowie oraz Chaim Kozienicki – były więzień KL Stutthof. Oprócz propagowania wiedzy i pamięci o Holocauście, spotkanie było okazją do bezpośredniego kontaktu pomiędzy polską i izraelską młodzieżą.

Podczas pobytu w muzeum izraelscy goście zwiedzili teren byłego obozu, w muzealnym kinie obejrżeli filmy o KL Stutthof, a na wspólnym spotkaniu, młodzież z Zespołu Szkół w Sztutowie, oraz młodzież z Izraela, opowiadała o swoich krajach. Tego dnia w Zespole Szkół w Sztutowie odbył się również uroczysty apel, podczas którego została otwarta okolicznościowa wystawa o Januszu Korczaku i obozie zagłady w Treblince.

Spotkanie zakończyło wspólne złożenie kwiatów i zapalenie zniczy pod pomnikiem Walki i Męczeństwa w Muzeum Stutthof.

WSPÓLPRACA Z URZĘDEM MARSZAŁKOWSKIM WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Pracownik naukowy Muzeum Stutthof, dr hab. Andrzej Gąsiorowski, w ostatnich miesiącach współpracował z Departamentem Geodezji

i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku, w przygotowaniu tekstów i materiału ilustracyjnego obrazującego działalność Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”. Wraz z nim w przygotowaniu materiałów uczestniczyli: Alojzy Dambek i Roman Dambek. Zebrany materiał został wykorzystany przy tworzeniu interaktywnej mapy województwa pomorskiego, która będzie zamieszczona na internetowej stronie Urzędu Marszałkowskiego.

UROCZYSTOŚCI ROCZNICOWE

W dniu 07 maja 2005r. od godz. 11:00 na terenie Muzeum „Stutthof” odbędzie się uroczystość patriotyczno-religijna poświęcona Pamięci Ofiar Wojny i Stutthofu. W uroczystości wezmą udział byli więźniowie obozu oraz zaproszeni goście. Podczas rocznicowych obchodów zostaną otwarte wystawy:

- „Z Największą Brutalnością, Zbrodnie Wehrmachtu, wrzesień – październik 1939r.” (wystawa z Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie),
- „Auschwitz – Dachau; Oświęcim – Dachau. Porozumienie w cieniu przeszłości” (wystawa przygotowana przez Dom Spotkań w Dachau przy wsparciu Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu),
- „Międzynarodowa wystawa prac plastycznych – prof. Henryk Cześnik (Polska); Jan Pruski (Polska); Maria Milewicz-Brauner (Niemcy); Jurgen Huber (Niemcy)”.

IMPREZY TOWARZYSZACE:

- XV Ogólnopolski Szachowy Memoriał Ofiar Stutthofu,
- X Żuławski Sztafetowy Bieg Pamięci Narodowej na trasie Muzeum Stutthof – Nowy Dwór Gdański,
- Praca radiostacji okolicznościowej SP60KLS upamiętniającej rocznicę wyzwolenia obozu.

Wydawca: Państwowe Muzeum Stutthof.
Redakcja: Jerzy Gębacki, Wiesław Leszczyński,
Waldemar Szymański
